

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

**ІСЛАМОВА ОЛЕКСАНДРА ОЛЕГІВНА**

**УДК 17.022.1:37 [316.3:004] (410)**

**АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ТРАНСФОРМАЦІЇ  
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ  
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

09.00.10 – філософія освіти

**Автореферат**  
дисертації на здобуття наукового ступеня  
кандидата філософських наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Міністерства освіти і науки України.

**Науковий керівник** – доктор історичних наук, професор  
**Савельєв Володимир Леонідович**,  
Національний педагогічний університет  
імені М.П. Драгоманова, декан факультету  
магістратури, аспірантури і докторантури.

**Офіційні опоненти:** доктор філософських наук, професор  
**Дзвінчук Дмитро Іванович**,  
Івано-Франківський національний технічний  
університет нафти і газу,  
директор Інституту гуманітарної підготовки та  
державного управління;

доктор філософських наук, доцент  
**Москалик Геннадій Федорович**,  
Кременчуцький національний університет  
імені Михайла Остроградського, професор  
кафедри психології, педагогіки та філософії.

Захист відбудеться 27 січня 2017 року о 12<sup>00</sup> годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.16 Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 27 грудня 2016 року.

Вчений секретар  
спеціалізованої вченої ради



**О. П. Кивлюк**

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність дослідження.** У сучасному світі зростає значення освіти як найважливішого чинника формування не тільки економіки і культури нової якості, а й суспільства в цілому. Особливої значущості набувають питання духовності людини та її ціннісних орієнтацій. Процес реформування світових систем освіти обумовлює необхідність відповідних змін ціннісної парадигми в підготовці вчителя, яка орієнтована на забезпечення потреб суспільства, яке у сучасному філософському дискурсі кваліфікується як інформаційне. Відповідно, ціннісна проблематика перебуває в центрі дослідницької оптики у період складних соціокультурних трансформацій, коли відбувається процес девальвації традиційних цінностей, посилюється загроза поширення нігілістичних настроїв в умовах аксіологічної невизначеності. Сучасна філософія освіти, закономірно, обґрунтовує стратегії аксіологізації освіти, що здатні забезпечити співмірність освіти із сучасними викликами глобалізованого інформаційного суспільства.

Педагогічна освіта, інноваційні процеси її розвитку та їх аксіологічні пріоритети є важливими ланками в системі освітніх реформ у західних країнах. В зазначеному контексті заслуговує на увагу модернізаційний досвід педагогічної освіти Великої Британії, ініційований цивілізаційними змінами, а саме – переходом до інформаційного суспільства. Освітня система Великої Британії, як і інших розвинутих країн, одна із перших зіткнулась із викликами інформаційного суспільства. Починаючи із 70-х років ХХ ст. уся система британської освіти є суб'єктом кардинальних реформ, ключова ідея яких – це надання освіті характеру, співмірного із складними соціокультурними запитамі, породженими інформаційним суспільством. Логічно, що пошук орієнтирів для нової освіти відбувався шляхом ревізії традиційних уявлень про вчителя та, відповідно, складних модернізаційних кроків в галузі педагогічної освіти. Новий образ вчителя як професіонала-практика, носія та транслятора демократичних цінностей та розвиненої інформаційної культури пройшов суспільну експертизу і закріпився в якості освітнього ідеалу.

У контексті інтеграції української системи освіти у загальносвітовий та європейській освітній просторі, по-перше, набувають актуального характеру дослідження представниками філософії освіти модернізаційного досвіду розвинених країн, його переосмислення в контексті вітчизняних освітянських традицій. За умов наявної потреби у здійсненні ревізії фундаментальних засад системи вищої освіти в цілому та педагогічної освіти зокрема, обґрунтування потребують як безпосередній зміст освіти, так і його нормативне забезпечення, що є умовою ефективного впровадження сучасних освітніх інформаційних технологій. По-друге, звернення до британського досвіду є плідною основою обґрунтування шляхів вирішення певних вітчизняних проблем педагогічної освіти в контексті утвердження інформаційного суспільства. Потреба у філософській концептуалізації аксіологічного виміру трансформації педагогічної освіти Великої Британії в умовах інформаційного суспільства, що

має евристичний потенціал для розвитку вітчизняної педагогічної освіти, актуалізує проведення дисертаційного дослідження.

**Ступінь наукового опрацювання проблеми.** Аксіологічна проблематика є важливою складовою філософського дискурсу з часів Давнього Китаю та Індії. Ціннісні виміри освіти, взаємини між Вчителем та Учнем, роль освіти у формуванні світоглядно розвиненого громадянина знаходили своє обґрунтування у працях Арістотеля, Демокріта, Епікура, Платона, Сократа, Фалеса та ін., які вбачали ключовою роллю освіти утвердження громадянських чеснот вільної людини – носія розвиненого почуття обов'язку та етосу відповідальності, поваги до батьківщини та надбань власної культури, гармонії із законами природи. Середньовічні філософи інтерпретували освіту у контексті відповідного християнського духу епохи, коли освіта розумілась не стільки інструментом здобуття знань, скільки засобом піднесення її моральності, наближенням до Бога.

У добу Відродження та Просвітництва освіта інтерпретується крізь призму гуманістичного ідеалу – суб'єкту освіти як творчої високоосвіченої людини (Л. Валла, М.-Ф. Вольтер, Н. Макіавеллі, Е. Роттердамський, Ж.-Ж. Руссо тощо). Доба Нового Час (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Б. Спіноза та ін.), а також німецька класична філософія (Г. Гегель, І. Канта, Й.-Г. Фіхте та ін.) концептуалізували класичні аксіологічні орієнтири індивідуального та соціального буття людини, підносячи цінність розуму.

Широке коло концепцій аксіологічних засад буття людини, суспільства та роль освіти у їхньому утвердженні принесла друга половина XIX ст. – перша половина XX ст. в межах екзистенціальної та психоаналітичної філософської традиції. Особливий інтерес для нас становлять ідеї М. Бердяєва, М. Гадамера, М. Гайдеггера, А. Камю, С. К'єркегора, Х. Ортеги-і-Гассета, Ж.-П. Сартра, З. Фрейда, Е. Фромма, В. Франк, К.-Г. Юнга, К. Ясперса тощо. Цікаві аксіологічні проекти, які не втрачають значення і станом на сьогодні, були запропоновані представниками постмодерної філософської традиції, зокрема, У. Бауманом, Ж. Бодрійяром, П. Вірільо, Ж. Дельозом, М. Кастельсом та ін. В поле їхнього дослідницького інтересу, в тому числі, безпосередньо потрапляють питання утвердження інформаційної цивілізації та пов'язані із цим аксіологічні трансформації.

Евристичними для нашого дослідження були роботи дослідників інформаційного суспільства, зокрема таких як Д. Белл, З. Бжезинський, С. Гантінгтон, Е. Гідденс, П. Друкер, Р. Інглхарт, М. Кастельс, Х.-Д. Кюблер, Е. Ласло, Н. Луман, М. Маклюен, Ф. Махлуп, О. Тоффлер, Ф. Фукуяма та ін. Для нашої роботи плідними в методологічному плані є роботи М. Вайри, А. Герра, М. Квієка, Н. Мура, Б. Ріддінзга, П. Фрейре та ін.

Дослідженням педагогічної освіти в інформаційному суспільстві в межах британських наукових шкіл здійснювали С. Адлер, Л. Бартон, М. Боннет, Р. Бустром, Д. Браун, Б. Гарлі, Н. Керол, С. Деповер, С. Річардс, Д. Форрестер, Н. Халтунен, Д. Хансен та ін. Безпосередньо проблемою трансформації ціннісних засад британської педагогічної освіти в західній, в тому числі британській традиції, займались К. Аокі, Т. Блер, Б. Вульфсон, Д. Бієста,

Ф. Каена, Т. Келлі, Л. Коен, Д. Озга, Р. Пітерз, А. Тейт, Б. Томар, Л. Фізерстоун, С. Шепард та ін.

На пострадянському просторі проблемам модернізації педагогічної освіти Великої Британії та інших освітніх систем у відповідь на сучасні соціокультурні виклики присвятили свої праці К. Багірова, Г. Андреєва, А. Берідзе, Б. Гершунский, А. Григорьев, Є. Данильчук, М. Заренін, К. Колін, М. Кременко, Л. Курбанова, В. Курілкіна, Л. Мікешина, Є. Сухов, С. Шитов та ін.

В українському дискурсі філософії освіти проблеми утвердження інформаційного суспільства та відповідні аксіологічні трансформації у освітній галузі досліджують В. Андрущенко, В. Вашкевич, О. Кивлюк, С. Клепко, В. Кремень, С. Крилова, С. Куцепал, А. Меньшеніна, Г. Москалик, О. Невмрежицька, Т. Розова, Є. Рябенко, В. Савельєв, Д. Свириденко та ін. Філософському обґрунтуванню актуальності закордонного досвіду для модернізації вітчизняної педагогічної освіти присвятили свої дослідження О. Ворон, Д. Дзвінчук, А. Кравченко, С. Курбатов, О. Листопад, О. Лозовицький, Н. Кочубей, В. Муляр, О. Огієнко, І. Предборська, С. Ягодзінський, А. Ярошенко та ін. В контексті обґрунтування модернізаційних проектів в українській педагогічній освіті хотілося би відмітити роботи таких авторів, як Т. Андрущенко, М. Бак, В. Воронкова, В. Гайдено, П. Давидов, А. Євдотюк, В. Молодиченко, О. Скубашевська, К. Стеценко та ін.

Разом з тим, не применшуючи значення робіт зазначених авторів, маємо підстави стверджувати, що у вітчизняному дискурсі філософії освіти системно не було досліджено аксіологічні виміри трансформації педагогічної освіти Великої Британії в умовах інформаційного суспільства. В першу чергу, потребують дослідження питання особливості британської педагогічної освіти в добу інформаційного суспільства, аналіз потенціалу аксіології освіти як методології дослідження трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті, дослідження характеру викликів інформаційного суспільства до аксіологічних засад педагогічної освіти, визначення аксіологічних пріоритетів британської педагогічної освіти інформаційної доби, аналіз аксіологічних засад відкритої освіти при підготовці британських вчителів, філософське обґрунтування можливостей використання досвіду трансформації британської педагогічної освіти для української системи підготовки вчителів. Саме на пошук відповідей на зазначені актуальні питання і спрямоване дисертаційне дослідження.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Тема і зміст дисертаційного дослідження є складовою частиною комплексної науково-дослідної теми кафедри соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Філософські засади єдності гуманітарних, природничих і технічних завдань в освіті сучасного вчителя» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України №732 від 27 жовтня 2006 р. та рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол №5 від 22 грудня 2006 р.). Тема

дисертаційного дослідження затверджена на засіданні Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол №6 від 26 грудня 2012 р.).

**Мета дисертаційного дослідження** полягає у здійсненні філософської концептуалізації аксіологічного виміру трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства.

Досягнення цієї мети потребує вирішення наступних дослідницьких завдань:

- розкрити специфіку педагогічної освіти Великої Британії як освітнього феномену;
- проаналізувати потенціал аксіології освіти як методології дослідження трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті;
- дослідити виклики інформаційного суспільства до аксіологічних засад педагогічної освіти;
- проаналізувати феномен «нового професіоналізму» як аксіологічного пріоритету британської педагогічної освіти інформаційної доби;
- розкрити роль демократизації як аксіологічного пріоритету трансформацій у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства;
- виявити та дослідити аксіологічні засади відкритої освіти при підготовці британських вчителів;
- концептуалізувати потенціал досвіду трансформації британської педагогічної освіти у подоланні аксіологічних суперечностей вітчизняної системи підготовки вчителів.

**Об'єкт дослідження** – педагогічна освіта Великої Британії в умовах інформаційного суспільства.

**Предмет дослідження** – філософська концептуалізація аксіологічного виміру трансформації британської педагогічної освіти.

**Методи дослідження.** Методологічна база дослідження спирається на принципи об'єктивності, історизму, системності, практики та розвитку, сходження від абстрактного до конкретного і навпаки, а також визначається комплексом загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що дозволило забезпечити обґрунтованість і достовірність наукових результатів.

Методологічну основу дисертації складає поліметодологічний підхід, який, відкриває широкі можливості для аналізу трансформаційних процесів у педагогічній освіті Великої Британії в умовах інформаційного суспільства. В якості основних методів дослідження застосовувались: метод діалектики у її сучасному прочитанні, який дозволив розглянути британську педагогічну освіту у всіх її взаємозв'язках та взаємозалежностях; метод системного аналізу, який дозволив розглянути трансформаційні процеси у підготовці британських вчителів як цілісний, системний процес у їх продуктивних зв'язках із аксіологічними засадами інформаційного суспільства; історичний метод, що дозволив виявити розглянути британську педагогічну освіту у її історичному розвитку, виявити передумови сучасних трансформаційних процесів у ній та ін.

Зазначені методологічні підходи у поєднанні із широкою джерельною базою сприяли забезпеченню обґрунтованості пропонованих автором результатів дисертаційного дослідження.

**Наукова новизна** дисертаційного дослідження визначається тим, що в ньому вперше у вітчизняному дискурсі філософії освіти здійснена філософська концептуалізація аксіологічного виміру трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства. Зазначена новизна конкретизується у наступних положеннях, які містять елементи наукової новизни та виносяться на захист:

***Вперше:***

- *здійснено експлікацію аксіологічних засад відкритої освіти як моделі підготовки британських вчителів.* Обґрунтовано, що в якості аксіологічного пріоритету підготовки вчителів у контексті системи відкритої освіти є ідея освітньої рівності як умова забезпечення сприятливих можливостей для опанування престижною професією вчителя особам, які не мали можливості отримати її за традиційною освітньою моделлю. Показано, що, відповідно, важливою складовою діяльності вищого навчального закладу ХХІ ст. є реалізація ідеї соціальної справедливості у суперечливому та динамічному інформаційному світі, створення необхідних умов для представників різних соціальних груп молоді. Це завдання реалізується університетами у відповідності із існуючими національними традиціями та наявними можливостями (людські та матеріальні ресурси);

- *окреслено потенціал та напрями використання британського модернізаційного досвіду в галузі підготовки вчителів для обґрунтування аксіологічних засад вітчизняної педагогічної освіти.* Показано, що модернізаційний досвід Великої Британії в галузі педагогічної освіти у контексті розбудови інформаційного суспільства є евристичним з позиції оновлення засад української системи підготовки вчителів. Реалізація цієї ідеї можлива за умови раціонального поєднання зарубіжного досвіду та традицій української освіти. Практичний результат – це вчитель як «новий професіонал», транслятор демократичних цінностей, релевантних вітчизняному соціокультурному просторові. Відкрита освіта, враховуючи британський досвід підготовки вчителів, є важливою складовою реалізації концепції позиттивного навчання, яке орієнтує вчителя на інноваційний підхід до своєї професійної діяльності.

***Уточнено положення:***

- *щодо евристичного потенціалу аксіології освіти в якості методологічної стратегії трансформацій у педагогічній освіті.* Виходячи із того, що специфічні аксіологічні засади є основою відповідного соціального порядку та освітніх стратегій, вони забезпечують пошук адекватних відповідей на питання на яких засадах здійснювати підготовку сучасного вчителя у відповідності із викликами сьогодення. Обґрунтовано, що зміст складної ціннісної динаміки модернізаційних процесів у британській підготовці вчителів в умовах утвердження нового соціального порядку

інформаційної доби є орієнтиром подальшого розв'язання суперечностей модернізації вітчизняної педагогічної освіти;

- *щодо розуміння ідеалу «нового професіоналізму» в якості аксіологічного пріоритету трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті.* Автором показано, що у системі педагогічної освіти Великої Британії затребуваним є критично мислячий професіонал-практик (reflective practitioner), який орієнтується на раціональне поєднання досягнень сучасної освітньої теорії та практики у своїй діяльності. Цей підхід дозволяє змістовно відповідати на виклики складної соціальної динаміки, притаманної інформаційному суспільству;

- *щодо ролі демократизації освіти як аксіологічного пріоритету трансформації британської педагогічної освіти в інформаційну добу.* Виходячи із підходу, що інформаційне суспільство за своєю природою є особливим соціальним середовищем пошуку демократичних шляхів здійснення еволюції суспільства, виявлено, що починаючи з 70-80-х років ХХ ст. в процесі підготовки вчителя актуалізується потреба у його органічній здатності навчити і виховати учня як повноправного, свідомого громадянина, активного суб'єкта демократичних перетворень. Британська педагогічна освіта реалізує принципи створення освітнього середовища як практики демократії, відповідальності та толерантності.

#### ***Подальший розвиток отримали:***

- *уявлення щодо особливостей британської педагогічної освіти як освітнього феномену інформаційної доби.* Зокрема, визначені напрями історичної генези педагогічної освіти Великої Британії та окреслена специфіка модернізаційних кроків другої половини ХХ ст., обумовлених утвердженням інформаційного суспільства у британському соціокультурному просторі. Обґрунтовано безпосередню взаємозалежність між змістом модернізаційних кроків у цій галузі та відповідним політичним курсом (партії, що перебували при владі – консерваторів та лейбористів). Виявлено, що зміни у педагогічній освіті, обумовлені нагальною потребою підготовки «нового вчителя» з метою задоволення потреб інформаційного суспільства в якості професіонала, який усвідомлює власну соціальну відповідальність та є відданим сталим демократичним традиціям;

- *засади розуміння інформаційного суспільства як чинника аксіологічних трансформацій у сучасній педагогічній освіті.* Показано, що за умов, коли інформація використовується в якості економічного ресурсу, має місце високий рівень використання інформації у повсякденному житті, виникає особливий сектор економіки, спрямований на задоволення інформаційних потреб суспільства, відповідним чином має бути скорельовано у процесах підготовки сучасного вчителя, зокрема, знайти своє відображення у структурі аксіологічних пріоритетів їх підготовки, таких як відкритість, демократичність, доступність.

**Теоретичне та практичне значення дослідження** полягає в тому, що в ньому вперше у вітчизняному дискурсі філософії освіти здійснена філософська



концептуалізація аксіологічного виміру трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства. Матеріали дослідження можуть знайти застосування при розробці стратегій модернізації української педагогічної освіти, а також при розробці державних гуманітарних стратегій, стратегій розвитку інформаційного суспільства в Україні та у молодіжній політиці.

Також матеріали дослідження можуть використовуватись у навчальному процесі підготовки фахівців педагогічного напрямку, зокрема, при читанні курсів «Аксіологія освіти», «Філософія освіти», «Вища освіта і Болонський процес», «Педагогіка вищої школи» та у низці спецкурсів.

**Особистий внесок здобувача.** Дисертація є результатом самостійної дослідницької роботи. Основні положення й висновки дисертації розроблені автором особисто й знайшли відображення у його наукових публікаціях.

**Апробація результатів дослідження.** Основні положення та висновки дисертаційного дослідження доповідались та обговорювались на засіданні кафедри соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, а також на секційних засіданнях низки міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, круглих столів та семінарів, а саме: V Всеукраїнська науково-практична конференція «Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України» (м. Хмельницький, 7 грудня 2012 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти» (м. Луганськ, 25-27 грудня 2012 р.); II Всеукраїнська науково-практична конференція «Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням» (м. Херсон, 25-26 квітня 2013 р.), III Міжнародна науково-практична конференція «Наукова еліта у розвитку держав» (м. Київ, 2014 р.), Міжнародна науково-теоретична конференція «Духовні цінності християнства в українській культурі: віхи тисячоліть» (м. Київ, 2015 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки: механізми реалізації та управління» (м. Київ, 2015 р.) тощо.

**Публікації.** Основні положення дисертації відображено у дев'яти публікаціях, з яких: чотири статті опубліковані у фахових виданнях України з філософських наук, одна стаття – у закордонному фаховому виданні, чотири – інші публікації.

**Структура дисертації.** Відповідно до мети та завдань дослідження, робота складається із вступу, трьох розділів (поділених на сім підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел (229 позицій). Загальний обсяг дисертації – 197 сторінок, а основна частина дисертації складає 173 сторінки.

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі дисертантом обґрунтовується актуальність пропонованого дисертаційного дослідження, розкривається стан розробки досліджуваної

проблеми у фаховій літературі, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет та методологія дослідження, демонструється зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами, наводяться положення отриманої наукової новизни, розкривається теоретична та практична значущість отриманих результатів, наводяться дані щодо апробації отриманих результатів, стисло описується структура та обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – **«Теоретико-методологічні засади дослідження трансформації педагогічної освіти Великої Британії»** – автором розкриваються особливості педагогічної освіти Великої Британії як сучасного освітнього феномену, здійснюється спроба проаналізувати потенціал аксіології освіти як методології дослідження трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті, а також досліджуються виклики інформаційного суспільства до аксіологічних засад педагогічної освіти.

*Підрозділ 1.1 - «Педагогічна освіта Великої Британії як освітній феномен»* – присвячено дослідженню специфіки педагогічної освіти Великої Британії як сучасного освітнього феномену. В межах підрозділу автор керувався логікою, згідно якої, перш ніж розгортати філософське дослідження аксіологічних аспектів трансформації педагогічної освіти Великої Британії в умовах інформаційного суспільства, доцільно обґрунтувати особливості цього сегменту освіти, його концептуальні відмінності від інших галузей вищої освіти, висвітлити національні особливості, що передбачало розгляд генези системи педагогічної освіти Великої Британії, аналіз її сучасного стану. В процесі аналізу встановлено, що система педагогічної освіти Великої Британії, спираючись на більше ніж дев'яťсотрічну традицію вищої школи, сучасного концептуального оформлення набула у другій половині ХХ ст. в результаті реформи як відповіді на соціальні виклики, обумовлені утвердженням інформаційного суспільства.

Автор має підстави стверджувати, що в контексті реформ в системі педагогічної освіти, відбуваються зміни у її аксіологічному спрямуванні, а саме: вирішення проблеми підготовки «нового вчителя» в руслі державної політики, спрямованої на забезпечення освітою усіх, а не обраних; прагнення до утвердження високих стандартів, а не збереження інституцій; мінімізація державного контролю на користь ефективної співпраці із нею; поширення ринкової ідеології; високі вимоги до рівня соціальної відповідальності освітян. Зазначені принципи також спрямовані на подальшу розбудову демократичної традиції у освітньому середовищі як при підготовці вчителів, так і в їхній подальшій професійній діяльності: вчитель має бути демократичним носієм критичного мислення та активним суб'єктом творення безпосереднього освітнього простору. Було виявлено політичний характер модернізаційних кроків у галузі підготовки вчителів для Сполученого Королівства, який залежав від загального модернізаційного курсу правлячої партії у досліджуваний період.

*Підрозділ 1.2 – «Методологічний потенціал аксіології освіти для дослідження процесів трансформації педагогічної освіти Великої Британії»* –

присвячено спробі проаналізувати потенціал аксіології освіти як методології дослідження трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті. У зазначеному підрозділі автор намагався визначити потенціал аксіології освіти у трансформаційних процесах в освітній галузі, отримуючи можливість виявити роль цінностей у педагогічній освіті у порівнянні із потенціалом онтології освіти, праксеології освіти, які також є відповідними евристичними підходами у дослідженні трансформаційних процесів в галузі вищої освіти. В результаті аналізу сформульовано методологічний підхід, згідно якого стверджується, що поза межами аксіологічного підходу неможливо знайти адекватні відповіді на питання – на яких засадах ґрунтується підготовка сучасного вчителя і яким чином можливо досягти в цьому прогресу у відповідності із викликами сьогодення, адже аксіологічна проблематика була, є і буде фундаментальною основою організації освітніх систем, а досвід британської педагогічної системи є цьому переконливим підтвердженням. Перспектива виявлення змісту складної ціннісної динаміки модернізаційних процесів у британській підготовці вчителів дає можливість інтерпретувати його в якості орієнтуру розв'язання суперечностей модернізації вітчизняної педагогічної освіти, зокрема, надасть можливість визначити загальноцивілізаційні аксіологічні пріоритети педагогічної практики, окреслити спектр ціннісних орієнтацій освіти та виховання, до трансляції яких має бути готовий вчитель у інформаційному суспільстві, запропонувати ціннісно-мотиваційні принципи, співмірними із сучасним етапом суспільного розвитку.

Аналіз генези британської педагогічної освіти та специфіки її функціонування в сучасних умовах продемонстрував, що специфічні аксіологічні засади є основою відповідного соціального порядку та визначають зміст освітніх стратегій: в першу чергу від змісту аксіологічних пріоритетів модернізаційних кроків залежатиме результат їхнього втілення. Відповідно, аксіологія освіти є евристичним методологічним інструментом дослідження трансформації педагогічної освіти Великої Британії в умовах утвердження нового соціального порядку інформаційної доби.

*Підрозділ 1.3. – «Інформаційне суспільство як основа ціннісної динаміки у педагогічній освіті»* – реалізує задачу дослідження викликів інформаційного суспільства до аксіологічних засад педагогічної освіти. Звернення ж до цього питання в дисертаційному дослідженні також здійснено завдяки тому, що освітня система Великої Британії як і інших розвинутих країн одна із перших зіткнулась із викликами інформаційного суспільства. Утвердження інформаційної цивілізації є одним із ключових чинників змін у системі вищої, в тому числі, педагогічної освіти, а теоретичні спроби оцінити перспективи змін у аксіологічному фундаменті освіти логічно мають як оптимістичний, так і песимістичний характер.

Відповідно до ідеології інформаційного суспільства, інформація використовується в якості економічного ресурсу, що відповідним чином має бути скорельовано у процесах підготовки сучасного вчителя, зокрема, знайти своє відображення у структурі аксіологічних пріоритетів їх підготовки. Становлення інформаційного соціально-економічного порядку, обумовило

зміст та напрями ціннісної динаміки в освіті. Всеохопний характер інформаційних технологій позначається на відповідних зрушеннях у ціннісній складовій сучасної педагогічної освіти, оскільки пронизує усі складові та рівні навчального процесу – у цьому процесі повною мірою заявила про себе мережева логіка, притаманна функціонуванню інформаційного суспільства. У відповідності із нею, система освіти стає більш гнучкою та відкритою, демократичнішою та доступнішою, а свідченням цьому є відповідні зміни в характері педагогічної освіти Великої Британії.

У другому розділі – **«Аксіологічні пріоритети трансформації британської педагогічної освіти в контексті утвердження інформаційного суспільства»** – послідовно аналізується феномен «нового професіоналізму» як аксіологічного пріоритету британської педагогічної освіти інформаційної доби, а також розкривається роль демократизації як аксіологічного пріоритету трансформацій у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства.

*Підрозділ 2.1 – ««Новий професіоналізм» як ціннісний пріоритет трансформації британської педагогічної освіти»* – присвячено дослідженню особливостей феномену «нового професіоналізму» як аксіологічного пріоритету британської педагогічної освіти інформаційної доби. У даному підрозділі ми виходили з позиції, що охоплення усіх аксіологічних параметрів, що висуває до сучасного вчителя інформаційне суспільство виходить за межі нашого дослідження, тому намагались визначити та дослідити «магістральні» аксіологічні пріоритети трансформації педагогічної освіти Великої Британії, зокрема такий феномен, як «новий професіоналізм». Згідно цього підходу, вдалося продемонструвати механізми утвердження у британській педагогічній освіті аксіологічного пріоритету професіонала як носія розвиненого критичного мислення, здатного на самостійне раціональне осмислення та коригування своєї педагогічної діяльності, що ілюструє перехід від технократичного (інструментального) розуміння вчителя як професійного виконавця освітніх регламентів. Було показано, що у системі педагогічної освіти Великої Британії затребуваним є критично мислячий професіонал-практик (*reflective practitioner*), який орієнтується на раціональне поєднання досягнень сучасної освітньої теорії та практики у своїй діяльності. Зазначений аксіологічний пріоритет орієнтує на самостійне прийняття рішень у конкретних педагогічних умовах, що спираються не на прописані стандарти та процедури, а на сучасні гуманістичні аксіологічні принципи.

Зазначений образ вчителя змістовно відповідає на виклики складної соціальної динаміки, притаманної інформаційному суспільству, проте, процес становлення нового вчителя як професіонала потребує подальшого дослідження широкого спектру складних питань (в тому числі, аксіологічної спрямованості). Зокрема, варто мати на увазі, що трансформаційні процеси у педагогічній освіті в контексті утвердження інформаційного суспільства мають ринково-орієнтований характер та потенційно створюють загрозу підміни критеріїв професіоналізму, що має перебувати у центрі уваги дослідників британської педагогічної освіти.

У підрозділі 2.2 – «Демократизація освіти як аксіологічний пріоритет розвитку сучасної педагогічної освіти у британському суспільстві» – вирішується задача аналізу ролі демократизації як аксіологічного пріоритету трансформацій у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства. Процес демократизації освіти як аксіологічний пріоритет у трансформації британської педагогічної освіти в умовах інформаційного суспільства проявився, починаючи з 70-80-х років ХХ ст., насамперед, в орієнтації на формування вчителя, здатного навчити і виховати повноправного, свідомого громадянина, активного суб'єкта демократичних перетворень. Вдалося дійти висновку, що безпосередня освітня практика має поставати яскравою ілюстрацією демократичних принципів, а вчитель, відповідно, були транслятором цінностей рівності, поваги до свободи та відмінностей, що відповідним чином враховано у процесах підготовки сучасних британських вчителів.

У підрозділі виявлено, що толерантність, відповідальність, повага до свобод особистості постають в якості ключових цінностей британської педагогічної освіти, що утверджуються у контексті дотримання аксіологічного пріоритету демократизації освіти у відповідь на запити інформаційної доби, адже інформаційне суспільство за своєю природою є особливим соціальним середовищем пошуку демократичних шляхів здійснення еволюції суспільства, чому сприяє широкий спектр інформаційних каналів, мережева ідеологія поширення інформації, які слугують, технологічними інструментами реалізації індивідуальних проєктів самореалізації особистості. У британській освіті діагностовано усвідомлення того, що в освітніх контекстах демократія має виражатись не стільки в етичних формулах, скільки наочними прикладами повсякденної практики, демонстрацією ефективності демократичних принципів у розв'язанні протиріч соціальної практики, із якими неодмінно матимуть справу учні у майбутньому.

У третьому розділі – «**Праксеологічний потенціал дослідження аксіологічних засад трансформації педагогічної освіти Об'єднаного Королівства**» – послідовно вирішуються дослідницькі завдання, спрямовані на виявлення та дослідження аксіологічних засади відкритої освіти при підготовці британських вчителів та на концепуалізацію потенціалу досвіду трансформації британської педагогічної освіти у подоланні аксіологічних суперечностей вітчизняної освіти.

Підрозділ 3.1 – «*Аксіологічні засади британської відкритої освіти у підготовці вчителів*» – зосереджує увагу на виявленні та дослідженні аксіологічних засад відкритої освіти при підготовці британських вчителів. В ході аналізу вдалося обґрунтувати тезу, що аксіологічним пріоритетом відкритої освіти при підготовці вчителів є ідея освітньої рівності, що передбачає надання різним групам людей із широким спектром потреб дієвих можливостей для навчання у вищих навчальних закладах, а саме ж включення осіб із особливими потребами у соціальну динаміку на засадах рівності є імперативом інформаційного суспільства. Поряд із забезпеченням можливостей для індивідуалізації, що гармонізується із аксіологічними пріоритетами

інформаційного суспільства, ідея освітньої рівності забезпечує демократичний зміст освіти, орієнтує на подолання дискримінаційних проявів (за кольором шкіри, віком, гендерними та іншими ознаками). Показано, що цінності освітньої рівності забезпечують набуття вищої освіти новими категоріями студентів та орієнтують на подолання притаманної сучасному суспільству інформаційної нерівності.

Поставивши за мету здійснити авторську експлікацію аксіологічних засад відкритої освіти як сучасної моделі підготовки британських вчителів, ми не могли оминати увагою дослідження специфічного освітнього феномену інформаційної доби, яким є Британський Відкритий Університет (The Open University). Цей заклад набув якостей моделі, що відповідає розумінню ефективної освіти для сучасної людини інформаційної доби, у відповідності із аксіологічними пріоритетами суспільства, що глобалізується, а його досвід є корисним для сучасних вищих навчальних закладів. у реалізації ідеї соціальної справедливості в суперечливому та динамічному інформаційному світі.

У підрозділі 3.2 – *«Потенціал британського досвіду у розв'язанні аксіологічних суперечностей вітчизняної педагогічної освіти»* – автором акцентовано увагу на обґрунтуванні ідеї, що британський модернізаційний досвід в галузі підготовки вчителів має евристичний потенціал для визначення аксіологічних засад вітчизняної педагогічної освіти. У відповідь на виклики інформаційного суспільства, вітчизняна філософія освіти перебуває в стані пошуку образу людини майбутнього – суб'єкту освіти, що відповідав би рівню соціокультурної динаміки глобалізованого інформаційного суспільства, підготовкою якого має опікуватись вчитель майбутнього. Британське розуміння вчителя як «нового професіонала» та активного транслятора цінностей рівності та демократії може знайти своє відповідне застосування в контексті пошуку ідеалу «нового українського вчителя», вчителя для інформаційного суспільства. Проте, автор відстоює підхід, що пошук вітчизняних моделей зазначених пріоритетів має відбуватись у контексті раціональної ревізії здобутків вітчизняної педагогічної традиції та вибіркового залучення досягнень педагогічних систем країн, яким властивий високий рівень імплементації ідей інформаційного суспільства.

Звернення до досвіду сучасних британських інституцій продемонстрував, що найбільш поширеним є підхід щодо використання підходів відкритої освіти для процесів перепідготовки вчителів, їхнього інноваційного розвитку у відповідності до знаннєвої динаміки в інформаційному суспільстві. ВЗвернення до статистичних даних показало, що переважна більшість студентів освітніх програм у системі відкритої освіти (зокрема, у Британському Відкритому Університеті) вже є вчителями за освітою, отже, у британській педагогічній освітянській традиції усвідомленою є модель, згідно якої педагог для інформаційного суспільства має отримувати фундаментальні навички з використанням класичної дидактичної моделі, проте, принципи підтримки рівня професіоналізму відповідно до ідеології навчання впродовж життя ефективно реалізуються засобами відкритої освіти. Саме гармонійне поєднання традиційної освітньої моделі та відкритої освіти в українській системі

підготовки вчителів має забезпечити компліментарність його підготовки відповідно до сучасних соціальних викликів інформаційної доби.

## ВИСНОВКИ

Відповідно до мети та завдань дослідження, є обґрунтовані підстави зробити наступні загальні висновки:

1. *Визначено ключові особливості британської системи підготовки вчителів як освітнього феномену інформаційної доби.* Автором обґрунтовано тезу, що система педагогічної освіти Великої Британії, спираючись на більше ніж дев'яťсотрічну традицію вищої школи, сучасного концептуального оформлення набула у другій половині ХХ ст. в результаті реформи як відповіді на соціальні виклики, обумовлені утвердженням інформаційного суспільства. В контексті реформ в системі педагогічної освіти (Біла книга британської освіти, Акт освітньої реформи тощо), відбуваються зміни у її аксіологічному спрямуванні, а саме: вирішення проблеми підготовки «нового вчителя» в руслі державної політики, спрямованої на забезпечення освітою усіх, а не обраних; прагнення до утвердження високих стандартів, а не збереження інституцій; мінімізація державного контролю на користь ефективної співпраці із нею; поширення ринкової ідеології; високі вимоги до рівня соціальної відповідальності освітян. Зазначені принципи також спрямовані на подальшу розбудову демократичної традиції у освітньому середовищі як при підготовці вчителів, так і в їхній подальшій професійній діяльності: вчитель має бути демократичним носієм критичного мислення та активним суб'єктом творення безпосереднього освітнього простору. Було виявлено, що зміст безпосередніх модернізаційних кроків у галузі підготовки вчителів для Сполученого Королівства залежав від загального модернізаційного курсу правлячої партії у досліджуваній період.

2. *Аксіологія освіти є евристичною методологічною стратегією дослідження трансформацій у педагогічній освіті.* Виявлено, що поза межами аксіологічного підходу неможливо знайти адекватні відповіді на питання – на яких засадах ґрунтується підготовка сучасного вчителя і яким чином можливо досягти в цьому прогресу у відповідності із викликами сьогодення. Сама ж аксіологічна проблематика була, є і буде фундаментальною основою організації освітніх систем, а досвід британської педагогічної системи є цьому переконливим підтвердженням. В процесі аналізу процесів генези британської педагогічної освіти та специфіки її функціонування в сучасних умовах вдалося дійти висновку, що специфічні аксіологічні засади є основою відповідного соціального порядку та визначають зміст освітніх стратегій: в першу чергу від змісту аксіологічних пріоритетів модернізаційних кроків залежатиме результат їхнього втілення. Відповідно, аксіологія освіти є евристичним методологічним інструментом дослідження трансформації педагогічної освіти Великої Британії в умовах утвердження нового соціального порядку інформаційної доби. Виявлений зміст складної ціннісної динаміки модернізаційних процесів у британській підготовці вчителів може постати

одним із орієнтирів розв'язання суперечностей модернізації вітчизняної педагогічної освіти, зокрема, надасть можливість визначити загальноцивілізаційні аксіологічні пріоритети педагогічної практики, окреслити спектр ціннісних орієнтацій освіти та виховання, до трансляції яких має бути готовий вчитель у інформаційному суспільстві, запропонувати ціннісно-мотиваційні принципи, співмірними із сучасним етапом суспільного розвитку.

3. *Визначено вплив інформаційного суспільства на характер трансформаційних процесів аксіологічного виміру сучасної педагогічної освіти.* Показано, що зміни в онтології суспільства логічно ініціюють складні процеси змін у аксіологічній сфері суспільства в контексті утвердження ідей демократизації більшості сфер суспільного буття, ревізії ролі знань та інформації, їхнього швидкого оновлення. Згідно ідеології інформаційного суспільства, інформація використовується в якості економічного ресурсу, що відповідним чином має бути скорельовано у процесах підготовки сучасного вчителя, зокрема, знайти своє відображення у структурі аксіологічних пріоритетів їх підготовки. Становлення інформаційного соціально-економічного порядку, обумовило зміст та напрями ціннісної динаміки в освіті. Всеохопність інформаційних технологій позначається на відповідних зрушеннях у ціннісній складовій сучасної педагогічної освіти, оскільки пронизує усі складові та рівні навчального процесу – у цьому процесі повною мірою заявила про себе мережева логіка, притаманна функціонуванню інформаційного суспільства. У відповідності із нею, система освіти стає більш гнучкою та відкритою, демократичнішою та доступнішою, а свідченням цьому є відповідні зміни в характері педагогічної освіти Великої Британії.

4. *Виявлена роль ідеалу «нового професіоналізму» в ціннісній динаміці трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті.* Вдалося продемонструвати механізми утвердження у британській педагогічній освіті аксіологічного пріоритету професіонала як носія розвиненого критичного мислення, здатного на самостійне раціональне осмислення та коригування своєї педагогічної діяльності, що ілюструє перехід від технократичного (інструментального) розуміння вчителя як професійного виконавця освітніх регламентів. Було показано, що у системі педагогічної освіти Великої Британії затребуваним є критично мислячий професіонал-практик (*reflective practitioner*), який орієнтується на раціональне поєднання досягнень сучасної освітньої теорії та практики у своїй діяльності. Саме такий образ вчителя, на нашу думку, здатен змістовно відповідати на виклики складної соціальної динаміки, притаманної інформаційному суспільству. Обґрунтовано тезу, що процес становлення нового вчителя як професіонала потребує подальшого дослідження широкого спектру складних питань (в тому числі, аксіологічної спрямованості). Трансформаційні процеси у педагогічній освіті в контексті утвердження інформаційного суспільства мають ринково-орієнтований характер та потенційно створюють загрозу підміни критеріїв професіоналізму, що має перебувати у центрі уваги дослідників британської педагогічної освіти.

5. *Досліджено змістовну динаміку демократизації освіти як аксіологічного пріоритету, що визначає зміст трансформаційних*



*процесів у британській педагогічній освіті в інформаційну добу.* Показано, що процес демократизації освіти як аксіологічний пріоритет у трансформації британської педагогічної освіти в умовах інформаційного суспільства проявився, починаючи з 70-80-х років ХХ ст., насамперед, в орієнтації на формування вчителя, здатного навчити і виховати повноправного, свідомого громадянина, активного суб'єкта демократичних перетворень. Толерантність, відповідальність, повага до свобод особистості – ключові цінності британської педагогічної освіти, що утверджуються у контексті дотримання аксіологічного пріоритету демократизації освіти у відповідь на запити інформаційної доби. Було продемонстровано, що інформаційне суспільство за своєю природою є особливим соціальним середовищем пошуку демократичних шляхів здійснення еволюції суспільства, чому сприяє широкий спектр інформаційних каналів, мережева ідеологія поширення інформації, які слугують, технологічними інструментами реалізації індивідуальних проектів самореалізації особистості. Безпосередня освітня практика має поставати яскравою ілюстрацією демократичних принципів, а вчитель, відповідно, були транслятором цінностей рівності, поваги до свободи та відмінностей, що відповідним чином враховано у процесах підготовки сучасних британських вчителів.

*6. Здійснено авторську експлікацію аксіологічних засад відкритої освіти як сучасної моделі підготовки британських вчителів.* Доведено, що аксіологічним пріоритетом відкритої освіти при підготовці вчителів є ідея освітньої рівності, що передбачає надання різним групам людей із широким спектром потреб дієвих можливостей для навчання у вищих навчальних закладах, а саме ж включення осіб із особливими потребами у соціальну динаміку на засадах рівності є імперативом інформаційного суспільства. Поряд із забезпеченням можливостей для індивідуалізації, що гармонізується із аксіологічними пріоритетами інформаційного суспільства, ідея освітньої рівності забезпечує демократичний зміст освіти, орієнтує на подолання дискримінаційних проявів (за кольором шкіри, віком, гендерними та іншими ознаками). Показано, що цінності освітньої рівності забезпечують набуття вищої освіти новими категоріями студентів та орієнтують на подолання притаманної сучасному суспільству інформаційної нерівності.

Британський Відкритий Університет набув якостей моделі, що відповідає розумінню ефективної освіти для сучасної людини інформаційної доби, у відповідності із аксіологічними пріоритетами суспільства, що глобалізується. Дістала обґрунтування теза, що досвід Британського Відкритого Університету є корисним для сучасних вищих навчальних закладів. у реалізації ідеї соціальної справедливості в суперечливому та динамічному інформаційному світі.

*7. Британський модернізаційний досвід в галузі підготовки вчителів має евристичний потенціал для обґрунтування аксіологічних засад вітчизняної педагогічної освіти.* Автор обґрунтовує можливість використання прогресивного модернізаційного досвіду Великої Британії у вирішенні проблем української вищої освіти. Філософія освіти в Україні перебуває в стані пошуку образу людини майбутнього – суб'єкту освіти, що відповідав би рівню соціокультурної динаміки глобалізованого інформаційного суспільства,

підготовкою якого має опікуватись вчитель майбутнього. Британське розуміння вчителя як «нового професіонала» та активного транслятора цінностей рівності та демократії може знайти своє відповідне застосування в контексті пошуку ідеалу «нового українського вчителя», вчителя для інформаційного суспільства. При цьому наголошується на потребі пошуку та концептуалізації в межах філософії освіти вітчизняних моделей цих пріоритетів, які набули би концептуального оформлення результаті раціональної ревізії здобутків вітчизняної педагогічної традиції та вибіркового залучення досягнень педагогічних систем країн, яким властивий високий рівень імплементації ідей інформаційного суспільства.

Аналіз досвіду сучасних британських інституцій продемонстрував, що найбільш поширеним є підхід щодо використання підходів відкритої освіти для процесів перепідготовки вчителів, їхнього інноваційного розвитку у відповідності до знаннєвої динаміки в інформаційному суспільстві. Переважна більшість студентів освітніх програм у системі відкритої освіти (зокрема, у Британському Відкритому Університеті) вже є вчителями за освітою, отже, у британській педагогічній освітянській традиції усвідомленою є модель, згідно якої педагог для інформаційного суспільства має отримувати фундаментальні навички з використанням класичної дидактичної моделі, проте, принципи підтримки рівня професіоналізму відповідно до ідеології навчання впродовж життя ефективно реалізуються засобами відкритої освіти. Отже, процеси пошуку сучасних стратегій педагогічної освіти в Україні мають виходити із розуміння відкритої освіти як інструменту реалізації цінностей інноваційного розвитку українського вчителя-професіонала інформаційної доби, що забезпечує компліментарність його підготовки відповідно до сучасних соціальних викликів.

### **Основні положення дисертаційного дослідження викладені у таких публікаціях автора:**

#### ***Статті у наукових фахових виданнях України:***

1. Шевчук О.О. Проблеми та перспективи розвитку вищої освіти в Україні та Німеччині / О.О. Шевчук // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2013. – Випуск 77 (№ 10). – С. 266-270.

2. Шевчук О.О. Модернізація педагогічної освіти в контексті становлення суспільства знань / О.О. Шевчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – Вип. 31 (44). – С. 264-270.

3. Шевчук О.О. Модернізація педагогічної освіти в західноєвропейських країнах / О.О. Шевчук // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. / Гол. ред. В.С. Пазенок. – К.: КУТЕП, 2014. – С. 348-356.

4. Шевчук О.О. Інформаційне суспільство як чинник трансформації ціннісних засад вищої освіти / О.О. Шевчук // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: Видавництво «Гілея», 2016. – Вип. 111 (8). – С. 314-318.

#### *Статті у закордонних фахових виданнях:*

5. Шевчук А.О. Становление и развитие билингвального образования в Соединенных Штатах Америки сквозь призму трансформационных процессов на территории страны / А.О. Шевчук // Scientific Works. – Баку, 2015. – №1 (24). – С. 97-104.

#### *Інші публікації:*

6. Шевчук О.О. Психолого-педагогічна підготовка викладачів філософії освіти / О.О. Шевчук // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України. Серія: Психолого-педагогічні та філологічні науки. V Всеукраїнська науково-практична конференція (7 грудня 2012 року) / Державна прикордонна служба України. Національна академія державної прикордонної служби імені Богдана Хмельницького. – Хмельницький: Видавництво Національної академії державної прикордонної служби імені Богдана Хмельницького, 2012. – С. 216-217.

7. Шевчук О.О. Основні проблеми сучасної філософії науки / О.О. Шевчук // Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наукових праць / за аг. ред. к.філос.н. Журби М.А. – Частина I. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – С. 72-74.

8. Шевчук О.О. Актуальні проблеми педагогіки вищої професійної школи / О.О. Шевчук // Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон, 25-26 квітня 2013 року. – Херсон: Видавництво Херсонської державної морської академії, 2013. – С. 82-84.

9. Шевчук О.О. Становлення системи педагогічної освіти в Україні та Англії / О.О. Шевчук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 115. – с. 265-269.

## АНОТАЦІЇ

**Исламова О. О. Аксіологічний вимір трансформації педагогічної освіти Великої Британії в умовах інформаційного суспільства. – Рукопис.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2016.

Вперше у вітчизняному дискурсі філософії освіти здійснена філософська концептуалізація аксіологічного виміру трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті в умовах інформаційного суспільства. Продемонстровано низку особливостей британської системи підготовки вчителів як освітнього феномену інформаційної доби, зокрема, показано, що в контексті реформ в системі педагогічної освіти, відбуваються зміни у її аксіологічному спрямуванні, а саме: вирішення проблеми підготовки «нового вчителя» в руслі державної політики, спрямованої на забезпечення освітою усіх, а не обраних; поширення ринкової ідеології тощо.

Показано, що аксіологія освіти є евристичною стратегією дослідження трансформацій у педагогічній освіті. Виявлено роль інформаційного суспільства у трансформаційних процесах аксіологічного виміру сучасної педагогічної освіти – система освіти стає більш гнучкою та відкритою, демократичнішою та доступнішою. Виявлена роль ідеалу «нового професіоналізму» в ціннісній динаміці трансформаційних процесів у британській педагогічній освіті, а також досліджено роль демократизації освіти як аксіологічного пріоритету, що визначає динаміку трансформаційних процесів в інформаційну добу. Здійснено авторську експлікацію аксіологічних засад відкритої освіти як сучасної моделі підготовки британських вчителів. Показано, що британський досвід в галузі підготовки вчителів має евристичний потенціал для обґрунтування аксіологічних засад вітчизняної педагогічної освіти. Обґрунтована евристичність раціональної ревізії здобутків вітчизняної педагогічної традиції та вибіркоче залучення досягнень педагогічних систем країн із високим рівнем імплементації ідей інформаційного суспільства.

**Ключові слова:** педагогічна освіта, інформаційне суспільство, Велика Британія, аксіологія освіти, модернізація педагогічної освіти, «новий професіоналізм», демократизація.

**Исламова А.О. Аксиологическое измерение трансформации педагогического образования Великобритании в условиях информационного общества. – Рукопись.**

Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук по специальности 09.00.10 – философия образования. Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2016.

Впервые в отечественном дискурсе философии образования осуществлена философская концептуализация аксиологического измерения

трансформационных процессов в британском педагогическом образовании в условиях информационного общества. Продемонстрировано ряд особенностей британской системы подготовки учителей как образовательного феномена информационной эпохи, в частности, показано, что в контексте реформ в системе педагогического образования, происходят изменения в ее аксиологической направленности, а именно: решение проблемы подготовки «нового учителя» в русле государственной политики, направленной на обеспечение образованием всех, а не избранных; распространение рыночной идеологии и т.п.

Определенное автором содержание сложной ценностной динамики модернизационных процессов в британской системе подготовки учителей может пониматься в качестве одного из ориентиров разрешения противоречий модернизации отечественного педагогического образования, в частности, позволит определить общецивилизационные аксиологические приоритеты педагогической практики, спектр ценностных ориентаций образования и воспитания, в трансляции которых должен быть готов учитель в информационном обществе, предложить ценностно-мотивационные принципы, сопоставимыми с современным этапом общественного развития.

Обосновано, что аксиология образования является эвристической стратегией исследования трансформаций в педагогическом образовании. Выявлена роль информационного общества в трансформационных процессах аксиологического измерения современного педагогического образования – система образования становится более гибкой и открытой, демократичной и доступной. Обнаружена роль идеала «нового профессионализма» в ценностной динамике трансформационных процессов в британском педагогическом образовании, а также исследована роль демократизации образования как аксиологического приоритета, определяющего динамику трансформационных процессов в информационную эпоху. Трансформационные процессы в педагогическом образовании в контексте утверждения информационного общества имеют рыночно-ориентированный характер и потенциально создают угрозу подмены критериев профессионализма, что должно находиться в центре внимания исследователей британской педагогического образования.

Осуществлена авторская экспликация аксиологических основ открытого образования как современной модели подготовки британских учителей. Показано, что британский опыт в области подготовки учителей имеет эвристический потенциал для обоснования аксиологических основ отечественного педагогического образования. Обоснована эвристичность рациональной ревизии достижений отечественной педагогической традиции и выборочное привлечение достижений педагогических систем стран с высоким уровнем имплементации идей информационного общества.

**Ключевые слова:** педагогическое образование, информационное общество, Великобритания, аксиология образования, модернизация педагогического образования, «новый профессионализм», демократизация.

**Islamova O.O. Axiological dimension of Great Britain teacher education transformation at the information society. – Manuscript.**

Thesis for the degree of Candidate of Philosophy in specialty 09.00.10 – philosophy of education. National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2016.

The philosophical conceptualization of axiological dimension of transformation in the British teacher education in the information society is made for the first time in the national discourse of philosophy. The several features of the British system of teacher training as an educational phenomenon of information age is demonstrated. In particular, it is shown that in the system of teacher education is changing in its axiological direction in the context of reforms, namely, solving the problem of preparing a "new teacher" according to the state policy aimed to ensure the education for all the people (not elected ones); spreading of the market ideology and more.

It is shown that axiology education is a heuristic research strategy for analyzing of transformations in teacher education sphere. The role of the information society in axiological dimension of transformation processes of modern pedagogical education is defined – the education system becomes more flexible and open, democratic and accessible. The role of the ideal of a "new professionalism" in the value dynamics of transformation in the British teacher education and democratization is defined. The role of education as an axiological priority that defines the dynamics of transformation processes in the information age. The author explication of axiological principles of open education as a modern model of British teachers is defined. It is shown that the British experience in teacher training has the heuristic potential to justify axiological foundations of national teacher education system. The rational revision of achievements of the national educational traditions and achievements of selective educational systems of countries with a high level of implementation of the ideas of the information society has high heuristic potential.

**Keywords:** teacher education, information society, United Kingdom, axiology of education, modernization of teacher education, "new professionalism", democratization.